

Marieke Oprel: 'Opgegroeid met voorliefde voor Duits'

Serie DIA achter de schermen

Achtergrond - 7 december 2016 - Auteur: Sam de Graaff

Marieke Oprel is als promovenda verbonden aan het Duitsland Instituut Amsterdam (DIA). Ze doet onderzoek naar tot vijandelijk onderdanen verklaarde Duitsers in Nederland tijdens en na de Tweede Wereldoorlog. Deel 6 van de serie 'DIA achter de schermen'.

"In mijn onderzoek kijk ik naar het beleid ten aanzien van Duitsers in het Nederlands Koninkrijk in de periode 1944-1967", vertelt Marieke. De Nederlandse regering in ballingschap in Londen vaardigde in 1944 het Besluit Vijandelijk Vermogen uit waarmee alle Duitsers in het koninkrijk tot vijandelijk onderdaan werden verklaard. Als gevolg van dit besluit werd het vermogen van Duitsers, ongeacht hun politieke voorkeur of verblijfplaats, onteigend. Hun bezit ging over op de Nederlandse Staat bij wijze van herstelbetaling.

"Het Besluit Vijandelijk Vermogen trof allerlei mensen: Duitse dienstmeisjes, Duitse vrouwen die met Nederlanders waren getrouwd, boeren in grensgebieden, maar ook gevluchte Duitse joden", legt Marieke uit. "Veel Duitsers waren in de jaren twintig en dertig naar Nederland gekomen toen het economisch erg slecht ging in Duitsland." Marieke wilde weten wat er met die Duitsers is gebeurd: "Wie waren ze en wat betekende hun Duitse staatsburgerschap voor hen?"

Serie DIA achter de schermen

Ter gelegenheid van het 20-jarig jubileum van het Duitsland Instituut vertellen DIA-medewerkers over hun werk.

Ze begon haar promotieonderzoek in 2015. Het is een interdisciplinair onderzoek, dat ligt op het kruisvlak van geschiedenis en rechten, vertelt ze. Ton Nijhuis, de directeur van het DIA, is één van haar promotoren. Haar andere promotoren zijn Susan Legêne en Wouter Veraart, beiden verbonden aan de Vrije Universiteit Amsterdam (VU). Uiteindelijk promoveert Marieke aan de VU, waar ze eerder al een bachelor en een research master Geschiedenis afrondde.

Graduierantenkolleg

Het eerste deel van haar onderzoek presenteerde ze onlangs bij het DIA-

Graduierntenkolleg, een onderzoeksschool voor promovendi die vanuit verschillende disciplines onderzoek doen naar Duitsland. "Alle promovendi bij het DIA krijgen tenminste één keer de kans om hun onderzoek bij het Graduierntenkolleg te presenteren", zegt Marieke. De presentaties worden becommentarieerd door experts in hun vakgebied, wat de onderzoekers verder helpt.

Tijdens haar research master bezocht Marieke regelmatig het Graduierntenkolleg. Daardoor kende ze het DIA toen ze startte met haar promotietraject. Het bleek de juiste plek om haar onderzoek onder te brengen. "Op het DIA is de juiste expertise", legt ze uit. "Ik werk hier veel samen met politicologen en sociologen. Van de promovendi ben ik de enige historicus. Het DIA is een hele interdisciplinaire omgeving."

Via het DIA komt ze ook bij andere onderzoeksgroepen terecht. Zo werd ze uitgenodigd bij de Werkgroep Duits-Nederlandse Geschiedenis (WDNG) waarbij historici van de universiteiten van Aken en Berlijn en van het DIA betrokken zijn. Daar presenteerde Marieke in 2014 haar masterscriptie. "Daarna wilde ik definitief verder met Nederlands-Duitse geschiedenis."

Duits leren

"Ik ben opgegroeid met een voorliefde voor de Duitse taal en cultuur", vertelt Marieke. "Met mijn ouders ging ik zeker eens in de twee jaar op vakantie naar Duitsland. Daar denk ik met een positief gevoel aan terug. Mijn moeder is lerares Duits. Ik ben ook heel pro-Duits opgevoed, door allebei mijn ouders. Toch heb ik me in mijn puberteit van Duitsland afgekeerd. Ik had een hele suffe docent Duits. Dat Duitsland in die jaren niet echt 'hip' was hielp ook niet mee."

Sinds haar research master richt ze zich weer op Duitsland. Op de geschiedenis, maar ook op de taal. "Ik ben vastberaden om Duits te leren", vertelt ze. Dat blijkt: sinds september 2014 volgde ze vijf taalcurssussen bij het Goethe Instituut. "Ik begon op A2-niveau, nu zit ik op C1-niveau."

Deze maand is ze weer twee weken in Duitsland: "Het Goethe Instituut verloot eens per jaar een cursus onder de vaste cursisten. Die heb ik gewonnen." De cursus is in Schwäbisch Hall, vlakbij Rothenburg ob der Tauber. "Ken je dat?", vraagt ze. "Rothenburg ob der Tauber is het meest Duitse kerstdorpje dat er bestaat. Misschien een beetje tuttig, maar ik kom er stiekem graag."

Artikel:

<https://duitslandinstituut.nl/artikel/19256/marieke-oprel-opgegroeid-met-voorliefde-voor-duits>